

Muziejui svarbiausias – lankytojas

Sparčiai besikeičiančioje šiandienos visuomenėje muziejus tampa ne tik kultūros vertybių saugotoju, bet ir švietimo įstaiga, laisvalaikio praleidimo vieta. Šiuolaikinis muziejaus lankytojas muziejuje ieško ne tik mokslinės informacijos, bet ir praeities ženklų, įdomių įvykių, įspūdingų reginių. Muziejus duoda žmogui tai, ko negali duoti nei mokykla, nei televizija, nei kitos naujausios civilizacijos priemonės – asmeninį prisilietimą prie realios kultūros ir istorijos, asmeninį laikotarpio pojūtį ir išgyvenimą. Muziejus tampa sąlyčio su kultūra ir kultūros kūrimo vieta, padedanti asmeniui įsitraukti į bendruomenės kultūrinį gyvenimą. Ypač didelę reikšmę muziejus turi provincijos kultūriniame gyvenime, nes yra viena pagrindinių kultūros įstaigų. Savivaldybių muziejai tampa vietos bendruomenės švenčių ir renginių vieta, o dažniausiai tai yra vienintelis būdas vietos tradicijoms išsaugoti, tuo prisidedant prie regiono kultūros įvairovės. Šiuolaikinio muziejaus tikslas yra tarnauti vietos bendruomenei ir atliekant neformalų švietėjišką vaidmenį visuomenėje, ir užmezgant dialogą tarp vietos gyventojų bei atvykstančių turistų, pristatant jiems Pasvalio krašto istoriją. Savo reikšme „maži muziejai ne visada yra mažesni“.

Muziejaus darbuotojai. 2008. Nuotrauka iš Pasvalio krašto muziejaus rinkinių

Pasvalio krašto muziejus, šiemet minintis ekspozicijų atidarymo 10-ies metų sukaktį, per visus gyvavimo metus stengėsi tapti patrauklus ne tik šalies ir užsienio turistams, bet ir vietos bendruomenei.

Veiklos kryptys: edukacinė ir kultūrinė veikla.

Atsižvelgiant į šiuolaikinės muziejūninkystės tendencijas, edukacija tapo pagrindine muziejaus veiklos sritimi.

Muziejaus darbuotojai stengiasi organizuoti įvairios tematikos renginius, formuojančius kokybiškai naują pasvaliečių kultūrinio laisvalaikio praleidimo būdą. Netradicinėje aplinkoje, muziejaus ekspozicijų salėse organizuojamos etninės, valstybinės šventės, žymių krašto žmonių jubiliejų minėjimai, klasikinės muzikos vakarai. Muziejaus kameriniuose renginiuose vyksta susitikimai su aktorais, rašytojais, muzikais, poetais, dvasininkais ir kitomis neeilinėmis asmenybėmis.

Renginiai planuojami dažniausiai atsižvelgiant į įvairias istorines, žymių kraštiečių gimimo ir mirties sukaktis.

Mokiniam kasmet organizuojamos jaunųjų istorikų olimpiados, mokinių skaitovų bei literatų konkursai. Vasarą rajono vaikams rengtos turiningos ekspedicijos-stovyklos, aplankant rajono žymius kultūrinius ir istorinius paminklus.

Nuo pat pirmų muziejaus gyvavimo dienų muziejūninkai kuria įvairiomis temomis edukacines programas, organizuoja istorinėmis, kalbinėmis, gamtinėmis ir kitomis temomis konferencijas, seminarus ir pan. Rengiami susitikimai su iškilomis Lietuvos ir Pasvalio krašto asmenybėmis.

Muziejaus pradininku ir iniciatoriumi mes laikome istorijos mokytoją, kraštotyrininką Juožą Velžį. Tai jo rūpesčiu dar 1965 m. prie parko, senojoje pradinėje mokykloje pradėtas kurti visuomeninis kraštotyros muziejus. Beišnykstančių kaimų pakelės stogastulpiai, koplytstulpiai, kitas muziejines vertybes buvusioje stačiatikių cerkvėje, mokyklų ūkinėse patalpose ir visur kitur, kur įmanoma, 30 metų rinko ir priglaudė kitas kraštotyrininkas entuziastas, dabar muziejininkas Antanas Stapulionis. Dabartinio muziejaus etnografijos ekspozicijos pagrindą sudaro šių dviejų garbių kraštotyrininkų surinkti bei išsaugoti eksponatai.

Negalėčiau nepaminėti dar vieno kraštotyrininko, dabar muziejininko Albino Kazlausko, kuris daugiau kaip 15 metų kaupė ir sistemino Pasvalio kraštiečių kūrybinį palikimą būsimo muziejaus fondams.

Pasvalio rajono savivaldybės tarybos sprendimu 1991 m. lapkričio 29 d. buvo įkurtas Pasvalio krašto muziejus kaip Biržų „Sėlos“ muziejaus filialas, bet esantis Pasvalio Mariaus Katiliškio bibliotekos sudėtyje, o kabinetą turintis Kultūros namuose.

Ir tik po septynerių metų pagaliau nuspręsta suteikti muziejui savarankiškos biudžetinės įstaigos statusą ir Pasvalio krašto muziejaus ekspoziciją kurti buvusio „Svalios“ kino teatro patalpose. Neatpažįstamai pastatą pakeitė, rekonstravo bei pritaikė muziejui Lino Kulbio individuali įmonė „Huronas“ pagal architekto Juozo Skublicko projektą.

Tokia tad trumpa muziejaus istorija iki 1998 metų.

Nuo pat pirmos muziejaus atidarymo dienos pagrindinis mūsų rūpestis buvo lankytojas. Suprasdami, kad vien šiuolaikiškas muziejaus interjeras, dailininkės Leonoros Stravinskienės patraukliai išdėstyti eksponatai ilgainiui nebepritrauks lankytojų, pradėjome ieškoti naujų darbo formų. Lankytojams pateikėme edukacines programas įvairiomis temomis: etnografijos, geologijos, istorijos, literatūros ir kt. Kaip šviečiamojo darbo dalis muziejuje atsirado teatras, kuris pasiekė savo srityje nemažų laimėjimų, ilgainiui išaugo muziejaus sienas ir su mumis kaip tik šiais metais atsisveikino. Ekspozicijoje liko Aukso paukštė, gauta už teatrinius laimėjimus.

Dar po metų, 2000-aisiais, muziejuje rajono savivaldybės sprendimu buvo įsteigtas Turizmo informacijos centras, kurio padedami galime informuoti Lietuvos ir užsienio potencialius turistus ne tik apie Pasvalio turizmo išteklius, bet ir apie muziejaus veiklą. Vėliau pradėjo veikti ir turizmo agentūra.

2004 m. muziejuje įsikūrė televizijos vaizdo studija „Langs“, kuri fiksuoja rajono kultūrinius ir kitus renginius.

Dar norėčiau priminti, jog muziejaus sudėtyje yra Eugenijaus ir Leonardo Matuzevičių memorialinis muziejus, kuris netgi senesnis už Pasvalio muziejų ir kuriam sėkmingai vadovauja Staselė Šeštakauskaitė.

Taigi pamažu muziejus tapo solidžia įstaiga, atliekančia ne tik savo specifinės veiklos funkcijas.

Respublikinėje spaudoje skaitome apie mūsų muziejų – cituoju „Lietuvos žinių“ žurnalistės Daivos Baronienės žodžius: „Ką Pasvalio krašte galima pamatyti? Ogi Pasvalio muziejų! Muziejai – praėjusių epochų atspindžiai, lengvai dvelkiantys drėgme ir nuoboduliu, ypač provincijoje. Šią nuostatą paneigia erdvus akims ir sielai, šiltai sutinkantis kiekvieną Pasvalio krašto muziejus. Sunku būtų jį įterpti į standartinio muziejaus rėmus.“

Norėčiau prisiminti atidarymo metu pasakytų linkėjimų: „Viliamės, kad muziejuje ne tik lankysimės ir domėsime eksponatais, bet nors retkarčiais čia vyks mokinių istorijos pamokos.“ Šis linkėjimas išsipildė tikrai su kaupu. Pamokos vyksta ne retkarčiais, bet kone kiekvieną dieną. Džiugu, kad jas lanko ne vien Pasvalio rajono mokiniai, bet atvyksta jų ir iš didmiesčių – Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Panevėžio, taip pat iš tolimų kampelių – Plungės, Prienų ir kitų vietovių. Lankėsi pas mus ir ne viena užsieniečių grupė. Per 10 metų muziejų aplankė beveik 200 tūkst. žmonių.

Šiomet mes bandėme pakeisti ekspoziciją. Muziejuje nuolat pradės veikti senovinė fotografijos ateljė, kuriama edukacinė programa mokiniams ir suaugusiesiems. Scenoje eksponuojame aukštaitiškus tautinius drabužius. Antrame aukšte atnaujinta archeologijos ekspozicija, paruošta laikina ekspozicija ir edukacinė programa „Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas ir Pasvalys“, padaryta ir kitų pakeitimų.

Atidarėme audimo mokyklėlę, į kurią kviečiame mokytis norinčius išmokti senojo amato.

Šiomet iš Europos Sąjungos lėšų planuojame įrengti liftą, pakeisti ekspozicinės salės apšvietimą ir antrojo salės aukšto ekspoziciją. Taip pat viliamės, kad kitais metais iš Muziejų modernizavimo programos lėšų bus pradėta statyti eksponatų saugykla.

Visada prisimindami šviesaus atminimo monsinjoro Jono Balčiūno žodžius, pasakytus šventinant muziejų: „Muziejus – tai mūsų buveinė. Viena šventovė – bažnyčia, o čia kita – kultūros, istorijos šventovė“, mes, muziejininkai, stengiamės, kad visiems čia būtų gera ir jauku.

Esame dėkingi visiems patikėjusiems saugoti muziejui neįkainojamas dovanas – savo pačių ar tėvų, senelių, prosenelių išsaugotus eksponatus. Su didele pagarba ir dėkingumu prisimename iškeliavusius į amžinybę prof. geologą Eduardą Vodzinską, kuris paruošė beveik vien iš savo surinktų eksponatų geologijos ekspoziciją, kunigus Kazį Girnių, Benediktą Urboną, jau minėtą monsinjorą Joną Balčiūną, kurių palikimas reikšmingai padidino Pasvalio muziejuje saugomų eksponatų dalį.

SUMMARY

In the changing society of the present time a museum becomes not only the preserver of cultural values but also an educational institution and a pastime place. A museum can give a man what neither school, nor television, nor other means of newest civilization can give – a personal touch to the real culture and history, personal sensation and experience of this period of time.

Pasvalio krašto muziejus
P. Avižonio g. 6, LT-39149 Pasvalys

Gauta 2008 10 02
Atiduota spausdinti 2008 12 12